PATVIRTINTA
Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo
2019 m. balandžio 2 d.
Protokolo Nr. 17

PAPILDYTA ir PATVIRTINTA
Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo
2023 m. rugsėjo 26 d.
Protokolo Nr. 15

PAPILDYTA ir PAKEISTA
Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo
2026 m. spalio 6 d.
Protokolo Nr. 15

Lietuvos mokslų akademijos leidybos politika

LMA mokslo žurnalai (toliau – LMA žurnalai), knygos ir kiti leidiniai rengiami ir leidžiami vadovaujantis Leidybos etikos komiteto (angl. *Committee on Publication Ethics; COPE*) nustatytomis etikos normomis, Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu ir kitais LR teisės aktais bei gerąja akademinės leidybos praktika. Politika taikoma leidžiamų žurnalų redakcinėms kolegijoms, publikuojamų straipsnių, knygų ir kitų leidinių autoriams, recenzentams ir LMA (leidėjui). LMA prezidentas turi teisę leidybos procesui koordinuoti ir (ar) vykdyti sudaryti komisijas, darbo grupes ar kitokias organizacines struktūras.

1. Etikos politika

1.1. Žurnalų redakcinės kolegijos, straipsnių, knygų ir kitų leidinių autoriai, recenzentai ir LMA (leidėjas) privalo laikytis aukštų profesinių ir etikos standartų.

1.2. LMA mokslo žurnaluose, knygose ir kituose leidiniuose spausdinami tik originalūs, kitur nepublikuoti darbai. Įtariamo ar įrodyto mokslinio nusižengimo, nesąžiningos publikacijos ar plagiato atveju, pastebėjus, kad buvo pateikta klaidinga informacija, redakcinės kolegijos ir leidėjas imasi visų reikiamų priemonių, kad išsiaiškintų situaciją ir ištaisytų klaidą. Tai gali būti pranešimas apie klaidą arba visiškas atsiribojimas nuo nesąžiningai parengto ir pateikto rankraščio.

1.3. Visi asmenys, reikšmingai prisidėję prie mokslinio tyrimo ir darbo rašymo, privalo būti įtraukti į autorių sąrašą ir dalytis kolektyvinę atsakomybę už mokslinio tyrimo rezultatus.

1.4. LMA įteikti mokslo straipsniai ar knygų rankraščiai recenzuojami mažiausiai dviejų recenzentų, kurie parenkami iš tiriamos srities ekspertų. Jei recenzentų išvados dėl darbo tinkamumo publikuoti yra priešingos, skiriamas trečias recenzentas ir, gavus jo išvadas, priimamas galutinis sprendimas dėl kūrinio publikavimo ar atmetimo.

1.5. Autoriams neteikiama informacija apie recenzentų tapatybę.

1.6. Autoriai privalo atsižvelgti į recenzentų nurodytas klaidas ir motyvuotas pastabas.

1.7. Recenzentai turi pranešti žurnalo vyr. redaktoriui ar redakcinės kolegijos pirmininkui, jei įtaria plagijavimą arba gautas recenzuoti straipsnis iš dalies sutampa su jau išspausdintu (-ais) straipsniu (-iais), arba yra labai į jį (juos) panašus. Recenzentai turi pranešti LMA (leidėjui), jeigu knygos rankraštis nėra originalus darbas.

1.8. Recenzentai turi užtikrinti recenzuojamų straipsnių ir knygų konfidencialumą. Jiems draudžiama viešai aptarinėti, platinti recenzuojamus straipsnius ir knygų rankraščius arba bet kokiu pavidalu pasilikti jų kopijas.

1.9. Redakcinės kolegijos atlieka teikiamų publikuoti straipsnių originalumo ir autorystės patikrą, naudodamos „iThenticate“ plagiato aptikimo programinę įrangą.

2. Interesų konfliktų prevencijos politika

2.1. Interesų konfliktai gali būti: finansiniai, susiję su institucine priklausomybe, intelektine nuosavybe, asmeniniai, ideologiniai, akademiniai ir kt.

2.2. Interesų konfliktai kyla tada, jei galima pagrįstai manyti, kad su moksliniais tyrimais nesusiję klausimai gali turėti įtakos mokslinio straipsnio, knygos rankraščio ar jų vertinimo neutralumui ir objektyvumui. Apie galimus interesų konfliktus, nepriklausomai nuo to, ar jie turėjo įtakos tyrimui, ar ne, žurnalo redakcinės kolegijos pirmininkui ar vyr. redaktoriui, LMA (leidėjui) turi būti pranešta iš anksto.

2.3. Straipsnių, knygų autoriai ir recenzentai turi atskleisti bet kokius interesų konfliktus, galinčius turėti įtakos tyrimų rezultatams ar jų interpretavimui, įskaitant tyrimui ir straipsniui ar knygai parengti naudoto finansavimo šaltinius, jei jų būta.

2.4. Rankraštį teikiantis ir su žurnalo redakcine kolegija bei leidėju ryšius palaikantis bendraautorių įgaliotas pagrindinis straipsnio ar knygos autorius yra atsakingas už tai, kad visi bendraautoriai nurodytų galimus interesų konfliktus. Nepranešus apie su pateiktu rankraščiu susijusį interesų konfliktą ir jam vėliau išaiškėjus, straipsnis ar knyga gali būti atmesti ir nepublikuoti.

3. Nuostatos dėl autorių teisių

3.1. Pateikdamas mokslinio straipsnio ar knygos rankraštį LMA autorius patvirtina, kad yra bendraautorių įgaliotas, savo ir bendraautorių vardu užtikrina, kad:

3.1.1. turi teisę sudaryti sutartį dėl autorių turtinių teisių perdavimo LMA ir suteikti joje numatytas teises leidėjui, nepažeisdamas jokių kitų įsipareigojimų;

3.1.2. rankraštis yra originalus, nepažeidžia jokių autorių ir jokių kitų trečiųjų šalių teisių;

3.1.3. straipsnis ar knygos rankraštis nebuvo publikuotas kitame leidinyje ir nėra įteiktas kitai leidyklai;

3.1.4. straipsnyje ar knygos rankraštyje nėra neteisėtos informacijos, dezinformacijos ar duomenų, kuriuos paskelbus būtų pažeisti konfidencialumo ar slaptumo įsipareigojimai.

3.2. Teikiami straipsniai turi atitikti mokslo publikacijai keliamus reikalavimus ir būti parengti pagal konkretaus LMA mokslo žurnalo nustatytus nurodymus autoriams dėl straipsnio struktūros, citavimo, šaltinių nuorodų, santraukos ir kitų dalykų (žr. nurodymus straipsnių autoriams).

3.3. Moksliniai straipsniai, knygos ir kiti leidiniai tiek popieriniu, tiek elektroniniu formatu publikuojami neatlygintinai. Autoriai taip pat negauna jokio atlygio.

3.4. LMA žurnaluose publikuojamų mokslinių straipsnių autoriai turtines autorių teises į kūrinį perduoda neatlygintinai LMA nuosavybėn visam įstatymų numatytam turtinių teisių galiojimo terminui Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių teritorijose (neribojant teritorijos).

LMA leidžiamų knygų bei kitų leidinių autoriai turtines autorių teises į kūrinį perduoda neatlygintinai LMA nuosavybėn 5 (penkerių) metų laikotarpiui Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių teritorijose (neribojant teritorijos).

5 (penkerių) metų terminas (laikotarpis) skaičiuojamas nuo kūrinio turtinių teisių perdavimo LMA dienos. Praėjus 5 (penkerių) metų laikotarpiui autoriaus turtinės teisės grįžta autoriui (-iams). Tačiau praėjus šiam 5 (penkerių) metų laikotarpiui LMA turi teisę inicijuoti šios sutarties pakeitimą (papildymą), naujos sutarties sudarymą, numatant, kad, autorius (-iai) suteikia LMA teisę naudoti kūrinį (neišimtinė licencija) likusiu įstatymų numatytu autoriaus turtinių teisių galiojimo laikotarpiu Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių teritorijose (neribojant teritorijos) maksimalia autoriaus turtinių teisių apimtimi arba tokia apimtimi ir tiek, kiek bus reikalinga įgyvendinant teisės aktuose nustatytas LMA funkcijas ir uždavinius.

LMA leidžiamų žurnalų straipsnių, knygų, kitų leidinių autoriai, sudarydami sutartis dėl nurodytų kūrinių publikavimo (turtinių autoriaus teisių), sutinka, kad LMA publikuoti straipsniai, knygos ir kiti leidiniai būtų saugomi ir laisvai prieinami internete ir elektroninėse talpyklose, nepriklausomai nuo to, ar turtinės autoriaus teisės grąžintos autoriui, ar ne.

3.5. Jei būtų nutraukta ar sustabdyta LMA žurnalo leidyba, iki tol skelbtas elektroninis žurnalo archyvas ir toliau būtų saugomas ir laisvai prieinamas internete.

4. Dirbtinio intelekto priemonių naudojimas moksliniuose tyrimuose ir publikacijose

4.1. Autoriai, kurie tyrimo procese ar rengdami publikaciją, knygos rankraštį naudojo DI įrankius, privalo nurodyti DI įrankio pavadinimą ir versiją.

4.2. Autoriai patvirtina, kad LMA teikiamas rankraštis yra originalus darbas, o DI įrankiai naudoti kaip pagalbinės priemonės jį rengiant, ir užtikrina, kad nėra pažeistos trečiųjų šalių autorių teisės.

4.3. LMA pritaria ir vadovaujasi COPE pozicija dėl dirbtinio intelekto (DI) priemonių naudojimo moksliniuose tyrimuose ir publikacijose:

„Dirbtinio intelekto priemonės negali atitikti autorystės reikalavimų, nes jos negali prisiimti atsakomybės už pateiktą darbą. Būdamos ne juridiniai subjektai, jos negali tvirtinti interesų konfliktų buvimo ar nebuvimo, taip pat negali tvarkyti autorių teisių ir licencinių sutarčių. Autoriai, kurie naudoja dirbtinio intelekto įrankius rašydami rankraštį, kurdami darbo vaizdus ar grafinius elementus arba rinkdami ir analizuodami duomenis, turi skaidriai atskleisti darbo medžiagos ir metodų (arba panašiame skyriuje), kaip ir koks dirbtinio intelekto įrankis buvo naudojamas. Autoriai yra visiškai atsakingi už savo rankraščio turinį, net ir už tas jo dalis, kurios buvo sukurtos naudojant dirbtinio intelekto priemonę, todėl jie atsako už bet kokį leidybos etikos pažeidimą.“

COPE pozicijos pareiškimas, 2023 m. vasario 13 d.,
https://publicationethics.org/cope-position-statements/ai-author